

בנין יעקב

פרשת שמות

אמרים יקרים מפנינים נפלאים
לעודד הלבבות בימים המאירים
להבהיק עיניים ביהלום וספירים

תוכן הענינים

פרשת שמות

- ג..... חיוב ההבדלה וההתרחקות מהגויים.....
- ח..... כביכול הקב"ה מתייחד עם מי שמתייחד עמו.....
- י..... כח ההתחדשות בעבודת השי"ת.....

טבת תשפ"א

© כל הזכויות שמורות

להערות אפשר לפנות לטל-פקס : 02-999-8201

או למייל : GMAIL.COM@3122131

ניתן להשיג הקונטרס

בירושלים : 053-31-53-661 050-41-75-336

בבית שמש : 052-76-30-720

כמו כן ניתן להשיג את סדרת הקונטרסים

בנין יעקב על המועדים

אלול - תשרי - חנוכה - שבב"ם - פורים - ד' פרשיות

חודש ניסן - חג הפסח - ספירת העומר - שבועות - בין המצרים

וכן בנין יעקב על התורה: בראשית - שמות

פרשת שמות

חיוב ההבדלה וההתרחקות מהגויים

ויקוצו מפני בני ישראל – טובה או רעה

בתיב (שמות פרק א יב) "וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרץ ויקצו מפני בני ישראל". וברש"י מביא דרשת רבותינו ז"ל 'כקוצים היו בעיניהם'. וכן איתא בגמרא (פסטה יא.) 'מלמד, שהיו דומין בעיניהם כקוצים'. והנה בפשטות הדברים נראה שעצם הדבר שהמצריים קצו מפני בני ישראל הוא רעה וחסרון לבני ישראל.

אמנם חידוש נפלא ויסוד נורא מובא בזה בשם מרן הגאון רבי יהושע לייב דיסקין זצ"ל, (מהרי"ל דיסקין על התורה פרשת לך לך ד"ה ידוע תרע) שהקשה בביאור הכתוב (שמות א ו-ז) "וימת יוסף וגו' ובני ישראל פרו וישרצו וגו' ותמלא הארץ אותם" דלכאורה מה מוסיף באומרו 'ותמלא הארץ אותם' והלוא כבר אמר שבני ישראל נתרבו פרו וישרצו וירבו וגו', ועוד הקשה שם על מה שנאמר בפרשת לך לך שאמר הקב"ה לאברהם אבינו כברית בין הבתרים (בראשית טו יג) "כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אתם" וגו', מה הכוונה באומרו 'בארץ לא להם' וכי יש גר שהוא כן בארץ שלו, ואחר שכבר אמר 'כי גר יהיה זרעך' על כרחך שיהיו בארץ לא להם, ולכאורה יש בזה כפל לשון.

כאשר היהודי מתקרב אל הגוי מוכרה הגוי להתרחק ממנו

ומבאר רבי יהושע לייב זצ"ל, כי עצם קיום גזירת הגלות אינו דווקא על ידי שיעבוד בעבודה קשה, ולמעשה היו יכולים בני ישראל לקיים זאת בעצם שהותם בארץ מצרים – בארץ גושן, ולקיים בזה 'כי גר יהיה זרעך' פשוט כפשוטו, ודי בזה כדי לפרוע חוב הגלות, וכמו שאכן מצינו ששבט לוי שנשארו באהלה של תורה, לא היו צריכין להשתעבד בחומר ובלבנים. אך כיון שמת יוסף וכל הדור ההוא 'ותמלא הארץ אותם', דהיינו שיצאו מארץ גושן והתחילו להתערב בגויים ולהתדמות להם, והתחילו להסתובב 'בארץ לא להם', על כן הביא הקב"ה עליהם השיעבוד מצד המצריים 'ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה' כדי שיהיו מובדלים מהם, ולא יתערבו בגויים וילמדו מעשיהם.

כי זה הכלל – כל זמן שהיהודי אינו מתקרב אל הגוי אין שום סיבה שהגוי ישנא אותו ויבקש רעתו, אמנם כאשר בני ישראל חושבים בדעתם ועושים פעולות להתקרב אל אומות העולם ולהתדמות להם, מכנים הקב"ה בלב הגויים שישנאו וירחקו את ישראל, וכמו שאמר הכתוב (ויקרא כ כו) "ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי". וכל זה לטובתן של ישראל כדי שח"ו לא יטמעו בין הגויים ולא ילמדו ממעשיהם. נמצא לפי זה, שמה שאמרה תורה "ויקוצו מפני בני ישראל" היא טובה ושמירה גדולה לעם בני ישראל [א].

ובן ידוע במשך כל הדורות, שכל ההשמדות והגזירות שבאו רח"ל על ישראל, היו דווקא בתקופות אשר בהם היו היהודים ברום המעלה, והיו מכובדים

(א) ושמעתי מחכם אחד רמז על כך בדרך מליצה, מסדר הקריאה שקורין בשני וחמישי בפרשה זו, דהנה הרי מפורש בפוסקים שאין מפסיקין להעולה בתורה בדבר רעה או פרעניות, ואם כן האיך קבעו לסיים את הקריאה ללוי בתיבות 'ויקוצו מפני בני ישראל', אלא על כרחק שאין זה אלא טובה גדולה ושמירה לעם הנבחר, ושפיר הוה סיוס בדבר טוב.

ומקורבים למלכות ולאומות העולם, ועל כן הוצרך כביכול השי"ת להטיל שנאה בלב הגויים, כדי שח"ו לא יאבדו בני ישראל ולא יתערבו בין האומות.

'ויקוצו מפני בני ישראל' - שמירה שלא יתערבו בגויים

וכדברים האלו מבואר בהרחבה בספר בית הלוי (בפרשתן), וכה דבריו, דאדרבא ענין זה של "ויקוצו מפני בני ישראל" היה לטובתן של ישראל כדי שלא יתערבו ביניהם, כלומר שכל כך היו הישראלים מאוסים בעיני המצריים עד שכשהיה המצרי רואה אותן היה קץ בעצמו כדרך מי שרואה דבר מאוס שקץ בו, והקב"ה הטיל שנאה ונתן מיאוס על ישראל כדי שלא יתערבו עמהם.

ואכן כל זה בא להם רק אחרי שהתחילו בני ישראל להתנהג כמותם ולעשות מעשים ותחבולות להסתיר ההבדל שנתן הקב"ה ביניהם ובין המצריים, כי רצו להתקרב אל העם המצרי ולהתדמות להם, לכן הבדילם הקב"ה, על ידי זה שחידש והוסיף שנאה בלב המצריים עליהם.

נמצא ש'ויקוצו מפני ישראל' לא היה בגדר עונש כלל, כי הרי לא חטאו אז ולא היה מגיע להם שום עונש, רק היה בגדר שמירה שלא יתערבו עמהם, וכל זה היה רק לטובתן של ישראל[כ].

(ב) וז"ל הבית הלוי [באמצע דבריו]: במדרש רבה (שיר השירים א כא) על פסוק לריח שמניך טובים מה שמן אינו מתערב עם המשקין אף ישראל אין מתערבין עם בני נח [ולעולם נשאר ההבדל על מקומו וקיומו] דהקב"ה נתן התורה והמצוה לישראל כדי שיהיו מובדלין מן בני נח וכמו שאמר הכתוב (ויקרא כ) ואבדיל אתכם מן העמים. ואם ישראל היו מקרבים עצמם חלילה להם אז הקב"ה היה מחדש ההבדל על ידי זה שמחדש שנאה בלבם, וכל זה היה לטובתן של ישראל כדי שלא יתערבו ביניהם, ומשום הכי אחרי שעשו ישראל מעשה ותחבולה להסתיר ההבדל שנתן הקב"ה ביניהם ובין המצריים ורצו להתקרב להם, אזי הבדילם הקב"ה על ידי זה שחידש והוסיף שנאה בלב המצריים עליהם וכמאמר הכתוב ויקוצו מפני בני ישראל שפירושו הפשוט דכל כך היו הישראלים מאוסים בעיני המצריים עד שכשהיה המצרי רואה אותן היה קץ בעצמו כדרך מי שרואה דבר מאוס שקץ בו,

אם אין היהודי עושה קידוש מוכרח הגוי לעשות הבדלה

וכבר המליצו המגידים על כך: שאם אין היהודי עושה 'קידוש' מוכרח הגוי לעשות 'הבדלה', כלומר שאם אין בני ישראל מקדשים דרכיהם בדרך המסורה והמובדלת מהגויים, מכריח הקב"ה את הגוי לעשות 'הבדלה', להיבדל ולשנוא את היהודי, ועל ידי זה על כרחך נעשה מסך המבדיל בין ישראל לאומות העולם.

טעם שמונין ארבע מאות שנות הגלות מלידת יצחק

ועל פי הדברים האלו יתבאר לנו באופן נפלא הענין שנאמר לאברהם אבינו במעמד ברית בין הבתרים "כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אתם ארבע מאות שנה", ופרשו חכמינו ז"ל שחשבון זה הוא משנולד יצחק עד שיצאו ישראל ממצרים ארבע מאות שנה.

ורבים וטובים תמהו על כך, האיך שייך להתחיל למנות את חשבון גזירת הגלות מלידת יצחק, כי הרי לא מצינו בתולדות ימי חיי יצחק אבינו באופן מיוחד ענין הצער והיסורים, והאיך שייך להשוות ימי חיי יצחק, להצער והשיעבוד שהיה נחלת אבותינו בארץ מצרים, שענו אותם בעיניו קשים, בעבודת פרך בחומר ובלבנים, ואדרבא מפשטות הכתובים משמע שיצחק אבינו ישב בשלוה ולא יצא מארץ ישראל, ולעומת זאת אצל אברהם אבינו מצינו שנתנסה בעשר נסיונות, וכן יעקב אבינו היו לו צרות עשיו ולבן, וכן צרת יוסף כ"ב שנים, ומעט ורעים היו ימי שני חייו, ואולם אצל יצחק אבינו לא מצינו כזאת, ואם כן האיך יתכן למנות שנות השיעבוד והגלות מלידת יצחק, ודבר זה אומר דורשני.

והקב"ה הטיל שנאה ונתן מיאוס על ישראל כדי שלא יתערבו עמהם. וכל זה לא היה בגדר עונש כלל, כי לא חטאו אז ולא היה מגיע להם שום עונש רק היה בגדר שמירה שלא יתערבו עמהם וכל זה היה לטובתן.

יצחק אבינו נאבק כל ימי חייו בעבודה תמידית שלא להתחבר עם הרשעים

ושמעתי על כך תירוץ נפלא בשם הרה"ג רבי עזריאל מאבער זצ"ל, דהנה יצחק אבינו מצד היותו עולה תמימה נאסר עליו לצאת מארץ ישראל, ואף כשהגיע זמנו לישא אשה השביע אברהם אבינו את אליעזר עבדו שבשום אופן לא ישוב את בנו לחוץ לארץ, ומצד שני הזהירו והשביעו לבל יעלה על דעתו להשיא אשה מבנות הכנעני אשר הוא יושב בתוכו, כי רעות בנות כנען בעיני האבות הקדושים, מטעם היותם עם בזוי במידות מושחתות ואין ארור מתדבק בכרוך.

נמצא לפי זה שיצחק אבינו היה כל ימיו מבודד בינו לבין קונו, והיה נאבק כל ימי חייו בעבודה תמידית שלא להתקרב ולהתחבר עם בני דורו אנשי כנען הרשעים, ומאידך גם לא היתה בידו האפשרות לברוח ולעקור מקומו כי הרי מוזהר ועומד הוא בצווי של 'אל תרד מצרים' כי היה עולה תמימה. ועבודה זו של התבדלות והתרחקות מהרשעים אכן שקולה היא כצער השיעבוד שנשתעבדו בני ישראל במצרים.

ההבדלה מן הגוי היא במקום שיעבוד הגלות

ועל פי היסוד שבארנו בשם מרן המהרי"ל דיסקין והבית הלוי מובן הדבר שפיר באופן נפלא, כי אכן עד שלא נתערבו בני ישראל עם הרשעים לא הוצרכו כלל להשתעבד בחומר ולבנים, כי עצם ההתבדלות והזהירות שלא להתערב עם הרשעים הינו במקום הגלות, ורק כאשר 'ותמלא הארץ אותם' אז התחיל הגלות, ואם כן שפיר נכון למנות חשבון הארבע מאות שנה מלידת יצחק אבינו, אשר בכל משך ימי חייו עסק בתמידות בעבודה נשגבה זו וסבל צער הבדידות מפני ההתבדלות מהרשעים.

ויסוד זה הוא לימוד לדורות שידע האיש הישראלי להיות מובדל בתכלית מן הגוים ומאורחות חייהם, לבל ילמד ח"ו ממעשיהם ומתהלכות חייהם, ויהי רצון שנוכח להתבדל ולהתרחק מדרכי הגוים ותהלכות חייהם, ולהיות מקושרים בדרך המסורה לנו מאבותינו מדור דור.

בבניבול הקב"ה מתניחד עם מי שמתניחד עמו

ביאור שם 'אהיה אשר אהיה'

בפרשתן (שמות ג יג-יד) "ויאמר משה אל האלהים הנה אנכי בא אל בני ישראל ואמרתי להם אלהי אבותיכם שלחני אליכם ואמרו לי מה שמו מה אמר אלהם. ויאמר אלהים אל משה אהיה אשר אהיה ויאמר כה תאמר לבני ישראל אהיה שלחני אליכם".

הנה יש להתבונן בזה מה היתה כוונת משה רבינו באמרו מה שמו, וכי יתכן לומר שמושה רבינו לא הכיר עדיין ולא ידע עד עתה מהו שמו של הקב"ה, והלוא כבר דבר אתו אלוקים בהר מתוך הסנה ונאמר (שם פסוק ו) "ויסתר משה פניו כי ירא מהביט אל האלוקים", ועוד יש להתבונן בזה מאי נפק"מ להם לישראל באיזה שם יתגלה עליהם השי"ת לגאלם, וכן מהי הכוונה בזה שהשיבו הקב"ה 'אהיה אשר אהיה וגו' כה תאמר לבני ישראל אהיה שלחני אליכם' [ג].

אהיה עם מי שיהיה עמי

וראה מה שפירש בזה מרן החתם סופר על דרך העבודה, שהקב"ה אומר להאיש הישראלי אהיה עם מי שמחשבותיו ורעיונות דבוקים בי, כלומר 'אהיה' אני נמצא ומשגיה בפרטית, עם האדם 'אשר אהיה' אשר מחשבתו דבוקה תמיד בה,

(ג) וברש"י פירש 'אהיה אשר אהיה' - אהיה עמם בצרה זו אשר אהיה עמם בשעבוד שאר מלכיות. אמר לפניו רבונו של עולם, מה אני מזכיר להם צרה אחרת דיים בצרה זו. אמר לו יפה אמרת, כה תאמר אהיה שלחני אליכם.

כי השי"ת מתנהג עם האדם באופן של מדה כנגד מדה, ולכן אם האדם מדבק מחשבתו עם כביכול הקב"ה, בבחינת שוית' ה' לנגדי תמיד, ולא מש מזכרונו גדלות הבורא ואיך שהוא משגיח ורואה מעשיו תמיד, אזי זוכה שאף כביכול הקב"ה יהיה עמו בכל עת וישגיח עליו תמיד, וזהו שאמר הכתוב 'אהיה אשר אהיה' שאהיה עם מי שיהיה עמי כביכול, וכמאמר הכתוב (משלי ג ו) "בכל דרכיך דעהו והוא יישר אורחותיך", שמי שמייחד כל דרכיו להשי"ת, זוכה שהשי"ת איתו ומיישר אורחותיו.

השי"ת משרה שכינתו על כללות ישראל אע"פ שאינם ראויים

אמנם - מוסף החתם סופר, דכלל זה אמור רק לגבי עבודת היחיד, אבל על כנסת ישראל משרה השי"ת שכינתו אף על פי שח"ו אין עושין רצונו של מקום, כי כאשר בני ישראל מאוגדים בכח הרבים אזי כביכול הקב"ה מעלים עין מעונותיהם, ועושה עמהם חסד בזכות אבותיהם שמסרו נפשם על קדושת השם.

וזהו שאמר הקב"ה למושה "אהיה אשר אהיה" שבאדם פרטי אהיה עמו רק כאשר גם הוא עושה רצוני ומייחד מעשיו להשי"ת. וממשיך הכתוב ואומר "ויאמר כה תאמר לבני ישראל" דהיינו שלכללות כנסת ישראל אליהם תאמר בלשון "אהיה שלחני אליכם", כלומר שאהיה עמהם בכל מצב, ואף אם ח"ו לא יהיו מעשיהם רצויים לפני, וממשיך הכתוב "זה שמי לעולם" כלומר שאפילו אם ח"ו יעלימו עיניהם ממני, אהיה עמהם ואשרה שכינתי בקרבם בזכות אבותם [ד].

(ד) וז"ל החתם סופר (תורת משה פרשתו): ויש לפרש עוד דאם אמנם מלא כל הארץ כבודו אבל הקב"ה אין מיחד שמו על אדם אחד אלא אם כן גם הוא מיחד נפשו לד' כמו שאמרו אני לדודי ודודי לי, אבל כל זה באדם פרטי אבל על כנסת ישראל אפי' אם חלילה מעלימים עצמו מד' הקב"ה מיחד שמו עליהם (וכדאיתא בקדושין דף ל"ו ע"א תניא בניי אתם לד' וכו') וזאת ברית עמנו בזכות אבותינו אברהם יצחק ויעקב שייחדו שמו ומסרו נפשם לד' וזכו להם ולבניהם אחריהם עד עולם, וזה שאמר שמי באמת אהיה אשר אהיה פירוש שאני

כה ההתחדשות בעבודת השי"ת

ביאור נוסף בכוונת הכתוב 'אהיה אשר אהיה'

ובדרך אחרת שמעתי מהגה"צ ר' נטע פריינד זצ"ל, לבאר הכתוב "אהיה אשר אהיה" באופן נפלא, והוא על פי הידוע דכל שמותיו של הקב"ה יתברך שמו רומזים על מידות עליונות, ולפעמים מתגלה הקב"ה בשם הוי"ה המורה על הנהגת הרחמים, ולפעמים בשם אלוקי"ם המורה על צמצום ודין.

והנה מבואר בכתבי האריז"ל בכוונת הכתוב (שמות ה ב) "ויאמר פרעה וגו' לא ידעתי את הוי"ה", כי פרעה לא האמין בהנהגת הרחמים, ועל כן כאשר באו משה ואהרן "ויאמרו אל פרעה כה אמר הוי"ה אלהי ישראל שלח את עמי" וגו'. השיב להם "מי הוי"ה אשר אשמע בקולו לשלח את ישראל לא ידעתי את הוי"ה" וגו', וטענתו עמו שהרי זה כמה שנים משעבד הוא את עם בני ישראל בעיניו קשים, ואין פוצה פה ומצפצף למנוע ממנו מאומה, ומזה טעה לומר שח"ו לא קיים הנהגה מצד מידת הרחמים, ועל כן אמר "לא ידעתי את הוי"ה וגם את ישראל לא אשלח".

עם זה אשר אהיה עמו בלאו הכי דהיינו שהוא מיוחד נפשו לי ואני על ידי זה תמיד עמו עם זה אהיה להטיב לו כל, אבל כה תאמר לבני ישראל אהיה שלחני אליכם ד' אלקי אבותיכם אלקי אברהם יצחק ויעקב שלחני וגו' ומסיים זה שמי לעולם דרש"י חז"ל לעלם כתיב חסר וי"ו כדאיתא פסחים ד' נ' ע"א וי"ל אפילו מעלימים עצמם ממני וזה זכרי לשון זכור מה שאזכור להם תמיד ברית אברהם זה לדור דור ביחד לרבים לכך אפילו יהיו מעלימים עצמם ממני אהיה עמהם וזה שכפל ויאמר ד' עוד אל משה כה תאמר לבני ישראל שהיינו שיבאר להם הענין על זה כדי שיבינו הדבר:

בעת יציאת מצרים היו ישראל בשפל המצב בלא זכיות

והנה ידוע מה שאמרו חכמינו ז"ל שכלל ישראל בעת יציאתם מצרים היו רח"ל בשפל המדריגה, שהרי היו עובדי עבודה זרה כמו שאמרו רז"ל (וזה"ק ח"ב קע, ב) שבשעת יציאת מצרים היו מקטרגים עליהם, וטענו מה נתקרבו אלו יותר מאלו, הללו עובדי עבודה זרה, והללו עובדי עבודה זרה. ונוסף לזה שהיו משוקעים במ"ט שערי טומאה, כמו שכתב האר"ז"ל (סידור האר"י הגש"פ) בדברי הכתוב (שמות יב לט) "ולא יכלו להתמהמה", שאלולי היה מוציאן בזו השעה, והיו ח"ו נכנסין בשער הנו"ן, לא היה יוצאין משם עולמית, והקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו הקדים להוציאם מרם ישתקעו ח"ו בשער הנו"ן.

וזהו הכוונה בדברי משה רבינו 'הנה אנכי בא אל בני ישראל ואמרת לי להם אלהי אבותיכם שלחני אליכם ואמרו לי מה שמו' כלומר באיזה שם משמותיו יתברך יתגלה אלינו אם מצד הדין הרי אינם ראויים לכך, ואם כן באיזה זכות יגאלו ממצרים והלוא נמצאים הם במדריגה התחתונה, ורח"ל נשתקעו במ"ט שערי טומאה, 'ומה אומר אלהם'.

גילוי שם 'אהיה' לגאלם אף על פי שאינם ראויים

על זה השיבו הקב"ה לך אמור להם 'אהיה שלחני אליכם' כלומר הנני מתגלה אליהם בבחינה חדשה והיא המדה המיוחדת של כח התשובה, ולך והודיע להם שיש לפני בחינה של 'אהיה' דהיינו דאם אומר האדם מה שהיה היה ומכאן ואילך 'אהיה' טוב, הריני מקבלו בתשובה, ולא יזכר ולא יפקד עוד ממעשיו הראשונים, והוסיף הקב"ה ואמר לו "זה שמי לעולם וזה זכרי לדור דור" שבחינה זו עומדת להם לישראל לעולם עד סוף כל הדורות, שבכל עת אם יאמר האדם הנני מתחרט על העבר ומכאן ואילך 'אהיה' טוב, מובטח לו שיהיה מרוצה לפני ואקבלנו בתשובה. ואכן מצינו שאף בשעה שהיו ישראל בשפל המדריגה, ועדיין היו משוקעים במ"ט שערי טומאה, קרא להם הקב"ה בלשון חיבה "כה אמר ה' בני בכורי ישראל" (שמות ד כב).

מעלת בני ישראל שיכולים לומר 'מעתה אהיה טוב'

שוב ראיתי דברים אלו בספר באר מים חיים (פרשת שלח פרק יד) וזה לשונו: שמעתי אומרים בזה בשם הרב איש אלקי המפורסם בישראל מ' יעקב יצחק הלוי מלובלין שעל כן היה יציאת מצרים בשם אהי"ה כי כל אחד מישראל לא היה ראוי אז לגאולה רק במה שקיבל על עצמו עבודת ה' מעתה, לומר מעתה אהיה טוב אף שעתה לא כן אנכי, ועל כן בשם זה נגאלו והבן. ונראה שעל כן שם אהי"ה רומז על תשובה כי זה בחינת התשובה לומר עתה איני טוב ואך אני מקבל עלי אשר מעתה אהיה טוב.

ובחינה זו של כח התשובה מיוחדת היא ומיועדת אך ורק לעם הנבחר בני ישראל, מה שאין כן אצל אומות העולם לא שייך בחינה זו של מכאן ואילך 'אהיה' טוב, ואכן משום כך לא מהני תשובה לאומות העולם כמבואר בספה"ק^[ה], ועל כן כאשר טען פרעה הרשע לפני משה "מי הוי"ה אשר אשמע בקולו לשלח את ישראל לא ידעתי את הוי"ה", לא היה יכול משה להשיבו בשם 'אהיה אשר אהיה', כי בחינה זו מיוחדת היא רק לעם ישראל, והיא למעלה מהשגת האדם, ואי אפשר להסבירו ולהבינה לשכל הגוי המגושם.

(ה) וראה מה שכתב בבני יששכר (מאמרי חודש תשרי מאמר ד - גדולה תשובה, דרוש ז) וז"ל: ויתפרש עוד, שובה ישראל וכו', על פי מה שאמרו רבותינו ז"ל בתנחומא פרשת האזינו כתיב ישא י"י פניו אליך (במדבר ו טו), וכתיב אשר לא ישא פנים (דברים י יז), עשה תשובה נושא פנים, יכול לכל, ת"ל אליך, אליך ולא לאומות העולם עכ"ל, הרי שלא מהני תשובה רק לישראל ולא לאומות העולם, וכן פסק הקדוש הגאון הרמ"ע מפאנו והמבי"ט, ופירשו המחברים הראשונים הטעם, דקיי"ל על פי התורה מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול (כתובות ז א), ועל כן לא מהני לגוים תשובה על פי התורה, ושאיני ישראל דאשתנו למעליותא דכתיב 'בנים אתם לה' אלקיכם', ונקראים עמוסים מני בטן (ישעיה מו ג) והשי" לנו אב, ואב שמחל על כבודו כבודו מחול, אבל לאומות העולם נקרא השי"ת עליהם מלך כדכתיב (תהלים מו ט) "מלך אלקים על גוים" ואין כבודו מחול.

על עצם ההתחזקות והתחדשות בכל עת מובטח לו שכר לעולם הבא

ומסופר ששאלו פעם את הגה"צ ר' זלמן בריזל זצ"ל מהי הכוונה בדברי הגמרא (ברכות ד:) כל האומר תהלה לדוד בכל יום שלש פעמים - מובטח לו שהוא בן העולם הבא. וכי איזה מעשה גדול עשה זה האדם, עד שמגיע לו משום כך שכר גדול כזה - הבטחה על עולם הבא. והשיב ר' זלמן בצחות לשונו ואמר על עצמו: 'אם זלמן מסוגל מידי ביומו, שלוש פעמים ביום, להתחזק ולומר שוב ושוב ליצר הרע, מעכשיו אני עוזב את העבר ומקבל עלי התחדשות בעבודת ה', על עצם חיזוק זה לבד, כבר מגיע לו עולם הבא על כך.'

וביאר שזהו הכוונה כמה שאומרים בסיום מזמור תהילה לדוד "ואנחנו נברך יה מעתה ועד עולם", דהיינו שבכל יום ויום עד עולם אנו אומרים 'מעתה' שמעכשיו נתחיל לעבוד את ה', ומה שהיה היה ומכאן ואילך אהיה טוב.

המחדש בטובו בכל יום תמיד - התחדשות העבודה

ובאמת זו היא עיקר עבודת האדם בעולמו להתחזק ולהתחדש תמיד, וחלילה לו להתעסק עם העבר, אלא בכל עת 'עיניך לנוכח יביתו' להביט רק על העתיד שמעתה אהיה טוב ומכאן ואילך חושבנא.

ובכל יום ויום מוטל על האדם עבודה חדשה חדשים לבקרים, והקב"ה מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית. וזהו מחסדי הקב"ה עם בריותיו שהמביע בכריאה שיש צורך להאדם לנוח, וקבע את הלילה לשינה, כדי שיוכל להתחיל את היום בהתחדשות, וישכח את מה שעבר עליו תמול שלשום, אלא יתחזק עם ההוה והעתיד אשר לפניו.

לא דרך על מפתן החסידות

ומאמר נורא מתאמרא בשם הרה"ק מקוברין זיע"א, שאמר שאף מי שנכשל בעבירות ואפילו בחמורות שבחמורות רח"ל, אם אינו יכול להתחזק מיד ולעמוד בתפילה ולהמשיך בעבודת השי"ת כמימים ימימה, ואינו מאמין שהקב"ה

חפץ בעבודתו ויש לו נחת רוח ממעשיו בכל מצב שהוא, סימן מובהק היא שלא השיג כלל את עומק דרך החסידות, ואף לא דרך על מפתן החסידות.

כה ההתחדשות עומדת לנו לעד לדור דור

ויש לדעת שכלל ישראל מקושרים ומדובקים לחי העולמים כביכול בכל מצב ובכל עת, כמאמר הכתוב (דברים ד ד) "ואתם הדבקים בה' אלוקיכם חיים כולכם היום" וכתוב (שם לב ט) "כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו". והיא אשר עמדה להם לישראל להיגאל מזוהמת וטומאת ארץ מצרים, ואף שלא היה בידם מעשים טובים, מכל מקום נגלה עליהם מלך מלכי המלכים בשם 'אהיה' הרומו על התשובה, שאם אומר האדם מכאן ואילך אהיה טוב, מיד מקבלו השי"ת בתשובה.

ובחינה זו עומדת לנו לצצה נצחים כהבטחת הכתוב "זה שמי לעולם וזה זכרי לדור דור", שבכל עת אשר יחפוץ האיש הישראלי לעזוב דרכו הרעה ולהתקרב אל השי"ת, יחליט בלבו שמה שהיה היה והעבר אין, ואהיה טוב מכאן ואילך, ואז מיד יתרצה לפני הקב"ה ויקבל תשובתו.

הקריאה מעוררת את הזמן

ועל כן בשבועות אלו של ימי השובבי"ם שקוראין בהם השתלשלות ירידת אבותינו למצרים וסדר עליותם מכור הברזל, הנה הזמן גרמא להתחזק ולהתחדש ולקבוע בלבנו שהעבר אין, כי הרי בימים אלו מתעוררת מידי שנה ושנה כל ההשפעות וההשגות שהתגלו בימים ההם, והקריאה מעוררת את הזמן, ואם כן הרי מתעורר שוב ביתר שאת בחינת 'אהיה אשר אהיה', ובחינת 'זה שמי לעולם וזה זכרי לדור דור', ובוודאי יש בשבועות אלו עזר וסיוע מיוחד מן השמים שיוכל האדם להתדבק בבחינה זו של 'אהיה טוב מכאן ואילך', ולזכות להתחדשות בעבודת השי"ת כימי צאתינו מארץ מצרים, והשי"ת יהיה בעזרינו שנוכל להתדבק בבחינה זו, להתחזק ולהתחדש תמיד בעבודתו יתברך שמו אמן.

